

Script & Grammar of Ormuri Language

خط و دستور زبان اورمری

سر محقق دکتور خلیل اللہ اورمری

۱۳۹۹ھ ش

اورمری
خط و دستور زبان

Professor Khalilullah Ormur (Ph.D.)

ISBN 978-9936-661-03-5

9 789936 661035

2020

۱۳۹۹ھ ش

سر محقق دکتور خلیل اللہ اورمری

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

اکادمی علوم

معاونیت بخش علوم بشری

مرکز زبان و ادبیات

انستیتوت زبان های باستانی

خط و دستور زبان اورمری

۱۳۹۹ هـ. ش

نویسنده: سرمحقق دکتور خلیل الله اورمری

مشخصات کتاب

نام کتاب: خط و دستور زبان اورمری

نویسنده: سرمحقق دکتور خلیل الله اورمری

اهتمام: محقق سونیا صمیم هوتک

دیزاین و کمپوز: محقق سونیا صمیم هوتک

انتشارات: انستیتوت زبان های باستانی مرکز زبان ها و ادبیات اکادمی علوم

سال چاپ: ۱۳۹۹ هـ.ش.

محل چاپ: الهام نبی زاده، کابل افغانستان

تیراژ: ۵۰۰ جلد

ISBN: ۹۷۸-۹۹۳۶-۶۶۱-۰۳-۵

حق طبع برای اکادمی علوم محفوظ است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

کشور عزیز ما افغانستان اگر از یکطرف مهد پرورش تمدنهای گوناگون در طول تاریخ گذشته بوده، از سوی دیگر محل بودوباش اقوام و ملیت های مختلف که هر یک از خود زبان جداگانه دارد، نیز می باشد. مردم این سرزمین با وجود اختلاف مذهب، زبان، رسوم و عنعنات در طول تاریخ پر افتخار شان داخل مرز سیاسی این سرزمین باستانی زنده گی برادری داشته و بدون برتری نژادی، لسانی، مذهبی و غیره با پیروی از اساسات پاک دین مبین اسلام تساوی حقوق را در نظر داشته و به منظور حل مشکلات در پیشبرد مسایل زنده گی با اتحاد و اتفاق تشریک مساعی نموده اند.

در سالهای اخیر بر کار در مسایل فرهنگی و شگوف ساختن فرهنگ تمام ملیت های ساکن در وطن از طرف زمامداران وقت تأکید بعمل آمده، تا جائیکه از این امر در مشی اساسی آنها نیز یادآوری شده و انکشاف فرهنگ تمام ملیت ها را از وظایف عمده دولت و حکومت اعلام داشتند. روی همین اصل در بیست سال اخیر کارهای عمده فرهنگی آغاز گردیده که میتوانیم از تثبیت الفبا ها برای بعضی زبانها و جمع آوری مواد مربوط به فرهنگ ملیت ها و نشر آثار به زبانهای ملیت ها یاد آور شویم. این کار ها را باید آغازین گام برای رسیدن به یک هدف عالی انسانی پنداشت.

اورمری نیز از جمله زبانهای مردم ساکن در افغانستان میباشد که به یقین گفته می توانیم تا حال کمتر کسان به ملیت اورمر و زبان شان آشنایی دارند. اولین شخصیکه در باره این زبان کاری انجام داده و در آثار دانشمندان خارجی از آن نامبرده شده غلام محمد اورمر آموزگار یکی از آموزشگاههای منطقه

خود می باشد، وی دستور زبان اورمری را با پیروی از میتود رایج آنوقت (قواعد عربی) تهیه کرده که نسخه خطی آن به کتابخانه ملی national library کالج پشاور محفوظ است. از آن زمان به بعد تا حال در باره زبان اورمری و ملیت اورمری یک تعداد نوشته های علمی از طرف دانشمندان صورت گرفته است و کار حاضر را هم میتوان ادامه آن شمرد. بنده در تهیه این اثر از میتود زبانشناسی مقایسوی تاریخی که در جهان امروز یگانه راه و مسلک قبول شده در پژوهش مسایل زبان شناسی مقایسوی تاریخی میباشد، کار گرفته است. ریشه شناسی مقایسوی زبان اورمری با دیگر زبانهای آریایی از یکطرف جایگاه این زبان را در میان دیگر زبانهای خانواده آریایی تثبیت کرده و از طرفی هم با انجام این کار راههای تکاملی یی را که زبان اورمری در طول تاریخ پیموده و تحولاتی را که در این راه پذیرفته است، روشن میسازد.

بخش تاریخی این تحقیق قسمتی از دیسرتشن دکتورای (Ph-D) اینجانب است که در روسیه تحت رهنمایی دانشمندان ورزیده اکادمی علوم مسکو تحریر شده بود و در بخش تشریحی آن از مواد اولیه جمع آوری شده کار ساحوی که برای قاموس ایتیمالوژی زبان اورمری جمع آوری شده بود، نیز استفاده شده است. زبان اورمری رسم الخط ندارد. اصول و قواعد رسم الخط زبان اورمری برای اولین بار به اساس اسناد و متون تاریخی دو زبان رسمی کشور پشتو و دری ترتیب و تنظیم گردیده است. قسمیکه اصول و قوانین رسم الخط با قواعد و اصول گرامری زبان ارتباط دارد، این همه قوانین مد نظر گرفته شده است.

ریشه شناسی مقایسوی زبان اورمری تنها در قسمت زبان اورمری کار تازه و جدید نیست، بلکه آنرا میتوان در کشور ما نخستین کار در این ساحه محسوب کرد، زیرا همان طوریکه گفته شده تا حال از طرف دانشمندان زبانشناس کشور این کار صورت نگرفته است، حتی زبانهای رسمی افغانستان که پشتو و دری است تا اکنون دستور تاریخی مقایسوی ندارند. روالی کاری را که

در تهیه این اثر تعقیب نموده ام، امروز در بسیاری از کشور های پیشرفته جهان مروج بوده و امیدوارم که این میتود همان طوریکه سرمشق بنده بوده در آینده نیز سرمشق زبان‌شناسان وطن ما قرار گیرد و با پیروی از این راه به آسانی نه تنها بتوانند دستور تاریخی زبانهای پشتو و دری را، بلکه سایر زبان های آریانی را تثبیت و تدوین نمایند و به منزل مقصود برسند.

اشارات و سمبول های که در این اثر به مقاصد گوناگون به کار برده شده توضیح گردیده و در پایان مشخصات کتاب شناسی نیز با آن ضمیمه، مرتب شده است.

در نوشتن این اثر از تجربه های بی بدیل استادانم پروفیسور دکتور آبایف Абаев В. И.، پروفیسور دکتور ادلمان Эдьман Д. И. و پروفیسور دکتور یفیموف Ефимов В. А. که در تدریس دورهٔ دکتورا (پی. پی. اچ. دی) از آنها آموختم و قابل یادآوری است، سپاس گذارم.

تحریر این اثر از طرف اکادمی علوم افغانستان به ریاست محترم سرمحقق دکتور عبدالظاهر شکیب، بنا بر حفظ تحکیم وحدت ملی اقوام مختلف کشور پیشنهاد شد و معاونیت علمی اکادمی علوم، محترم معاون سرمحقق دکتور رفیع الله نیازی در چاپ کتاب پشتو (د اورمری ژبې لیک لوست) و دری آن (دستور تشریحی و تاریخی زبان اورمری) تأکید فرمودند، مردم اورمر از ایشان ممنون اند.

در پایان لازم به یادآوری میدانم که نسبت شرایط ناگوار حاکم بر کشور و مشکلاتی که از این ناحیه برای پژوهشگران وجود دارد و نمیتوانند کارهای پژوهشی شانرا طور شایسته انجام دهند و بدون شک که من هم یکی از این پژوهشگران هستم، بنأ کمی و کاستی در این اثر نیز وجود دارد که امید وارم خواننده گان محترم بر من خرده نگیرند و معذورم دارند.

از دانشمند جوان محقق سونیا صمیم هوتک که در ادیت (بخش اول و
بخش دوم متن دری و پشتو و در دیزان فهرست عناوین این اثر مرا همکاری
نموده تشکر بی پایان می کنم.

به آرزوی شگوفایی هر چه بیشتر فرهنگ کشور
دکتور خلیل الله اورمړ

فهرست عناوین

صفحات	عناوین
I.....	پیشگفتار
۱	مقدمه
اورمپها و تاریخ آنها	
۷	مروری به گذشتهٔ موضوع
۱۹	اورمپها و سابقهٔ تاریخی آنها
۲۱	وجه تسمیه اورمپ
۲۳	نظریات مؤرخین در مورد اورمپها
بخش دستور تشریحی زبان اورمپی	
۳۱	نوشتن فونیم های اورمپی و طرز منابع تحقیق
۳۷	جایگاه زبان اورمپی در زبان های آریانی
۳۹	جدول الفبای عربی و الفبای فونیمیک برای زبان های آریانی
۴۶	واول کوتاه فتحه /a = در زبان اورمپی
۴۶	واول کوتاه کسره /î = در زبان اورمپی
۴۶	واول کوتاه ضمه /û = در زبان اورمپی
۴۷	زورکی ʔ
۴۷	الف ممدوده (ā - آ) در زبان اورمپی
۴۷ ..	واو در زبان اورمپی: (واو مجهول (و = o) ، واو معروف (و = u) ، واو شبه واول و (w) ..
	(ی) در زبان اورمپی: (یای معروف (ی = i) ، یای مجهول (ی = e) ، یای ملین (ی = ay :
۴۸	āy : oy : uy ، یای شبه واول (y)
۵۰	سه نشانهٔ حرکتی: [_ ، _ ، _] (در زبان های پشتو، دری و اورمپی)
۵۱	۱- واول کوتاه فتحه /a =
۵۲	۲- واول کوتاه کسره /î =
۵۲	۳- واول کوتاه ضمه /û =
۵۳	الف ممدوده / الف مد دار (ā = آ) (در زبان های پشتو، دری و اورمپی)
۵۵	نویسهٔ واو در زبان های پشتو، دری و اورمپی
۵۶	۱- واو مجهول (و = o)

۵۷	۲- واو معروف (u = û).....
۵۷	۳- واو معدوله /xw/.....
۵۸	۴- واو عطف.....
۵۸	۵- واو نیمه یا شبه واول (Semi-vowel).....
۵۸	«ی» در زبان های پشتو، دری و اورمری.....
۵۸	۱- یای معروف (ي = i).....
۵۹	۲- یای مجهول (ې = e).....
۶۰	۳- مُلَیْنَه یا مُلَیْن (ای = ay).....
۶۰	یای نیمه واول به ← نیمه واول (Semi-vowel).....
۶۱	نویسه «ه = a» در زبانهای پشتو، دری و اورمری.....
۶۳	حروف دو جزئی در زبانهای پشتو، دری و اورمری.....
۶۶	نیمه یا شبه واول (Semi-vowel) در زبانهای پشتو، دری و اورمری.....
۶۸	مصوت های مرکب (Diphthong) در زبانهای پشتو، دری و اورمری.....
۶۸	۱- مصوت های مرکب واوی در زبان دری.....
۶۸	۲- مصوت های مرکب یایی در زبان دری.....
۶۹	۳- مصوت های مرکب واوی در زبان اورمری.....
۶۹	۴- مصوت های مرکب یایی در زبان اورمری.....
۶۹	۵- مصوت های مرکب واوی در زبان پشتو.....
۷۰	۶- مصوت های مرکب یایی در زبان پشتو.....
۷۱	هجا (syllable).....
۷۱	۱- هجا در زبان دری.....
۷۲	۲- هجا در زبان اورمری.....
۷۴	۳- هجا در زبان پشتو.....
۷۶	تقسیم کلمات به اساس تعداد هجاها.....

فونیتیک

۷۹	مصوت های زبان اورمری.....
۸۴	صامت (Consonant).....
۸۸	جدول کانسونانت های زبان اورمری.....
۸۹	جدول کانسونانت های زبان پشتو

۹۰	جدول کانسونانت های زبان دری
۹۱	صرف (Morphology)
۹۱	اسم (Noun)
۹۷	۱ - اسم مفرد و جمع
۱۰۱	انواع اسم از نگاه معنا
۱۰۱	۱ - اسم خاص و اسم عام
۱۰۲	۲ - اسم معرفه و اسم نکره
۱۰۴	۳ - اسم ذات و اسم معنا
۱۰۵	۴ - اسم زمان و اسم مکان
۱۰۸	صفت (Adjective)
۱۱۳	ضمایر (Pronouns)
۱۱۳	۱ - ضمایر شخصی (Personal Pronouns)
۱۱۷	۲ - ضمایر مشترک (Reflexive Pronoun)
۱۱۸	۳ - ضمایر اشاری (Demonstrative Pronouns)
۱۱۹	۴ - ضمایر آدرسات (contracted Pronouns)
۱۲۲	۵ - ضمایر استفهامی (Interrogative)
۱۲۵	کلمات سوالیه
۱۲۷	اعداد (Numbers)
۱۲۷	۱ . اعداد اصلی cardinal numbers
۱۲۹	۲ . اعداد ترتیبی (توصیفی) (Ordinal numbers)
۱۳۱	۳ . اعداد توزیعی (Distributive numbers)
۱۳۲	فعل Verb
۱۳۲	ماده زمان مضارع
۱۳۲	افعال گروپ اول
۱۳۴	افعال گروپ دوم
۱۳۴	افعال گروپ سوم
۱۳۴	افعال گروپ چهارم
۱۳۵	اشخاص فعل
۱۳۵	شناسه های شخصی افعال
۱۳۷	سیستم تصریف فعل

۱۳۹	وجه فعل (Verb Mood).....
۱۴۱	وجه اخباری (Indicative).....
۱۴۱	زمان مضارع وجه اخباری (present tense).....
۱۴۱	افعال گروپ اول.....
۱۴۲	افعال گروپ دوم.....
۱۴۳	افعال گروپ سوم.....
۱۴۳	افعال گروپ چهارم.....
۱۴۴	مهمترین موارد استعمال مضارع اخباری.....
۱۴۵	ماضی (past).....
۱۴۵	۱- ماضی مطلق (ساده یا تام) Imperfect, preterite.....
۱۴۶	مهمترین موارد استعمال ماضی مطلق.....
۱۴۷	۲- ماضی نقلی (Perfect).....
۱۴۸	مهمترین موارد استعمال ماضی نقلی.....
۱۴۹	۳- ماضی استمراری (Imperfect).....
۱۵۰	مهمترین موارد استعمال ماضی استمراری وجه اخباری.....
۱۵۱	۴- ماضی بعید یا ماضی مقدم (Pluperfect).....
۱۵۲	مهمترین موارد استعمال ماضی بعید.....
۱۵۳	وجه التزامی (Subjunctive Mood).....
۱۵۳	۱- مضارع التزامی.....
۱۵۴	مهمترین موارد استعمال مضارع التزامی.....
۱۵۴	۲- ماضی التزامی.....
۱۵۶	مهمترین موارد استعمال ماضی التزامی.....
۱۵۶	۳- ماضی التزامی استمراری.....
۱۵۸	وجه امری (Imperative).....
۱۵۹	وجه تمنایی (optative).....
۱۶۰	جهت مجهول (Passive Voice).....
۱۶۰	فعل لازمی (Intransitive) و متعدی (Transitive).....
۱۶۱	فعل معین.....
۱۷۱	عناصر سازنده نفی Negation element.....
۱۷۳	قید (Adverb).....

۱۷۵		اقسام قید (از نگاه مفهوم)
۱۷۵		۱- قید زمان
۱۷۵		۲- قید مکان
۱۷۶		۳- قید مقدار و کمیت
۱۷۶		۴- قید پرسشی
۱۷۷		۵- قید علت
۱۸۰		عبارات ((Phrases
۱۸۷		حروف اضافه Prepositions

بخش دستور تاریخی زبان اورمری

فونیتیک

۱۹۳		مصوت های زبان اورمری
۱۹۸		تحول و تکامل تاریخی مصوت ها
۲۱۸		مطابقت تاریخی واول ها
۲۲۰		تغییرات و تکامل صدا های گروهی و خوشه یی آریانی باستان
۲۲۲		صامت (Consonant)
۲۲۶		جدول کانسونانت زبان اورمری
۲۲۷		پروسه تاریخی صامت ها
۲۸۲		خلاصه مطابقت های کانسونانت های آریایی باستانی و اورمری
۲۸۷		تکامل صامت های گروهی باستان در اورمری
۲۸۸		صرف Morphology
۲۸۹		اسم (Noun)
۲۸۹		اسم در زبان اورمری
۲۹۰		اسم مفرد و جمع
۲۹۴		پروسه تاریخی اسما و صفات در زبان اورمری
۳۰۰		ضمیر (Pronoun)
۳۰۰		ضمیر در آریانی باستان
۳۰۰		ضمایر شخصی
۳۰۰		ضمایر اشاری
۳۰۰		ضمایر ملکی انعکاسی (مشترب)

۳۰۱	 موصولی
۳۰۱	 پرسشی
۳۰۱	 مبهم نا معین
۳۰۱	 ضمیر در زبان اورمری
۳۰۱	 ۱- ضمائر شخصی (Personal Pronouns)
۳۰۴	 ۲- ضمائر مشترک (Reflexive Pronoun)
۳۰۴	 ۳- ضمائر آدرسات contracted Pronouns
۳۰۴	 ۴- ضمائر استفهامی Interrogative Pronouns
۳۰۶	 اعداد Numbers
۳۰۶	 اعداد در زبان های باستانی
۳۰۶	 اعداد اصلی اوستایی
۳۰۶	 اعداد ترتیبی اوستایی
۳۰۷	 اعداد کسری اوستایی
۳۰۷	 اعداد توزیعی اوستایی
۳۰۷	 اعداد در زبان اورمری
۳۰۷	 ۱- اعداد اصلی (cardinal number)
۳۰۹	 تکامل اعداد اصلی در زبان اورمری
۳۱۳	 ۲- اعداد ترتیبی (Ordinal numbers)
۳۱۵	 ۳- اعداد توزیعی (distributive numbers)
۳۱۶	 صرف فعل در اورمری Conjugation of Ormuri verbs
۳۱۶	 صرف فعل در زبانهای باستانی
۳۱۷	 I- ماده و ریشه
۳۱۸	 ماده زمان مضارع
۳۱۹	 افعال گروپ اول
۳۱۹	 افعال گروپ دوم
۳۲۰	 افعال گروپ سوم
۳۲۱	 افعال گروپ چهارم
۳۲۳	 ماده زمان ماضی
۳۳۵	 II - شناسه های شخصی افعال
۳۳۷	 III. پیشوند های فعلی preverb

۳۴۰	IV. سیستم تصریف فعل
۳۴۱	V. وجه فعل (<i>mood</i>)
۳۴۳	وجه اخباری (<i>Indicative</i>)
۳۴۳	زمان مضارع وجه اخباری (<i>present tense</i>)
۳۴۶	مهمترین موارد استعمال مضارع اخباری
۳۴۸	ماضی (<i>past</i>)
۳۴۸	۱- ماضی مطلق (ساده یا تام) Imperfect, preterite
۳۵۰	مهمترین موارد استعمال ماضی مطلق
۳۵۰	۲- ماضی نقلی (Perfect)
۳۵۱	مهمترین موارد استعمال ماضی نقلی
۳۵۲	۳- ماضی استمراری (<i>Imperfect</i>)
۳۵۳	مهمترین موارد استعمال ماضی استمراری وجه اخباری
۳۵۴	۴- ماضی بعید یا ماضی مقدم (<i>Pluperfect</i>)
۳۵۵	مهمترین موارد استعمال ماضی بعید
۳۵۶	وجه التزامی (<i>Subjunctive Mood</i>)
۳۵۶	۱- مضارع التزامی
۳۵۷	مهمترین موارد استعمال مضارع التزامی
۳۵۷	۲- ماضی التزامی
۳۵۹	مهمترین موارد استعمال ماضی التزامی
۳۵۹	۳- ماضی استمراری التزامی
۳۶۱	وجه امری (<i>Imperative</i>)
۳۶۲	وجه تمنایی (<i>optative</i>)
۳۶۳	جهت مجهول (<i>Passive Voice</i>)
۳۶۳	فعل لازمی (<i>Intransitive</i>) و متعدی (<i>Transitive</i>)
۳۶۵	فعل معین
۳۶۷	قید (<i>adverb</i>)
۳۶۷	قید در زبان های آریانی باستان
۳۶۷	قید در زبان اورمری
۳۶۹	اقسام قید (از نگاه مفهوم)
۳۶۹	۱- قید زمان

- ۲- قید مکان..... ۳۷۰
- ۳- قید مقدار و کمیت..... ۳۷۱
- ۴- قید پرسشی..... ۳۷۱
- ۵- قید علت..... ۳۷۱
- حرف ربط (conjunctive)..... ۳۷۲
- حرف اضافه..... ۳۷۵
- ۱- پسایند (post position)..... ۳۷۶
- پسایند ki و مورد استعمال آن..... ۳۷۶
- پسایند لوگر di / کانیکرام lasta..... ۳۷۷
- پسایند لوگر گپی gaḍi / کانیکرام girad..... ۳۷۸
- لوگر tomnak / کانیکرام taskye..... ۳۷۹
- پسایند اورمری =γondak..... ۳۸۰
- پسایند اورمری نبله nela..... ۳۸۰
- پسایند پارک pārak..... ۳۸۰
- پسایند لوگر نی ne- / کانیکرام nar..... ۳۸۱
- لوگر ژي že- / کانیکرام zar..... ۳۸۲
- خلاصهٔ پسایند (post position)..... ۳۸۳
- ۲- پیشایند (preposition)..... ۳۸۵
- پیشایند tar, ta..... ۳۸۵
- پیشایند pa..... ۳۸۵
- خلاصهٔ پیشایند (preposition)..... ۳۸۶
- ادات (particle)..... ۳۸۷
- مآخذ..... ۳۸۸

مقدمه

هنگام صحبت از تاریخ، آنچه در ذهن ما خطور میکند، سلسله های پادشاهی، جنگها و شورش های داخلی، پهلوانیهای جنگی، شجاعت یا وحشت سرداران انقلاب ها و دیگر مسایل از این دست، که معمولاً در کتاب های تاریخی غرض آمیز با اغراق توأم بوده، به دست ما رسیده است. هر چه در گذر تاریخ به زمان معاصر نزدیکتر شویم طرح نکات تاریخی دقیقتر و منابع فراوانتر خواهد بود. امروز برای ما زمان آغاز و پایان جنگ جهانی دوم، اعلام استقلال هندوستان، تشکیل اتحادیه اروپا، جنگ چهل ساله داخلی کشور ما و تجاوز بیگانگان را که از سر گذشتاندیم و به همین قسم بسیاری دیگر از نکات ثبت شده در تاریخ، دقیقاً مشخص بوده و در منابع دور دنیا ذکر شده است. اگر در تاریخ به عقب باز گردیم، به پیشدادیان، کیانیان، خاندان اسپه، فراعنه مصر و حکومت سلسله شانگ در چین میرسیم، اما باز هم قادریم از روی قراین و شواهد، بصورت تقریبی، زمان بسیاری از رویدادها را به شکل منطقی تعیین کنیم یا دست کم مشخص سازیم که کدام رویداد پس از کدام رویداد دیگر آمده است.

اما به هنگام بررسی تاریخ زبان مسأله آشکارا بصورت دیگر است. ما نمی توانیم بگوییم که زبان در چه زمانی پیدا شده، نخستین زبان کدام بوده است و دقیقاً علل تغییرات زبانی کدام اند. برای ما مشخص است که انسان اجتماعی، محتاج زبان بوده و زبان نیز می بایست با اندکی تخمین و احتمال،

همزمان با اجتماعی شدن انسان پدید آمده باشد؛ بنابراین قدامت زبان می بایست به بیش از یک میلیون سال برسد، در حالیکه آنچه برای کشف چنین ناشناخته در اختیار ماست، مدارک مکتوبی است که بیش از ده هزار سال قدامت ندارند. بدین ترتیب ما مطالعه زبان را از دیدگاه تاریخی، از زمانی می توانیم آغاز کنیم که زبان بصورت امروزی خود درآمده است. قدامت کاربرد خط نیز دقیقاً برای ما روشن نیست. ما تنها از روی قدیم ترین مدارک موجود می توانیم بگوییم که خط در دوره ثبت آن مدارک وجود داشته است، ولی اینکه استفاده از خط چه مدت پیش از آن رایج بوده، برای ما روشن نیست.

انسان در طول تاریخ همواره در پی دست یافتن به این پیشینه ناشناخته خود بوده است. در کتاب های تاریخی می خوانیم که پسامتیخوس فرعون مصر دستور داد تا دو کودک را از پدر و مادر جدا سازند و دور از اجتماع بپرورند تا دریابند که زبان نخستین فرزند آدم چه بوده است. نتیجه این کار برای ما روشن نیست، ولی در قرن چهاردهم جیمز چهارم پادشاه سکاتلند به تقلید از پسامتیخوس به چنین کاری دست زد و گزارش شده است که به تشخیص او، دو کودک چون زبان کشودند به عبری بسیار فصیح سخن می گفتند.

در مقابل ما انبوهی از چنین مدارکی قرار دارد، که با وجود بی اعتباری، از ارزش والا برخوردار است و آن اینکه انسان همواره به دنبال کشف چنین ناشناخته بوده و هست.

در اوایل قرن بیستم، فردینان دوسوسور F. de Saussure تحت تأثیر امیل دورکهایم E. Durkheim، همعصر جامعه شناس خود، برای

مطالعهٔ زبان به دو نوع توصیف تشریحی synchronic و تاریخی diachronic قایل شد و تأکید کرد که این دو دیدگاه نباید با هم آمیخته شوند. دیدگاه تاریخی تغییر و تحول زبان را مورد بررسی قرار میدهد، در حالیکه دیدگاه تشریحی موقعیت کنونی زبان را فارغ از سابقه و تحول تاریخی آن در نظر میگیرد و توصیف می کند. به اعتقاد سوسور ملاحظات تاریخی نباید ملاک توصیف تشریحی زبان باشد.

بسیاری از زبانشناسان به پیروی از فردینان دوسوسور، میان این دو گونه توصیف زبان تمایزی مطلق قایل شده، برای دیدگاه تشریحی والتر در نظر گرفتند. در این میان به زبانشناسان چون بنوینیست E. Benvenist، یاکوبسن R. Jakobson، مارتینه A. Martinet و کوریلوویچ J. Kurylowicz برمیخوریم که برای ترتیب دو دیدگاه به ظاهر مخالف یکدیگر تشریحی و تاریخی همت کشودند.

ما نیز چون آنان سعی بر آن داریم تا در این تحقیق، از ابرازهای زبانشناسی نوین مدد گیریم.

طرح این پژوهش تحت عنوان "خط و دستور زبان اورمری" برای دانشمندان زبانشناس، نمی تواند تازه گی داشته باشد. در این باره استادان بزرگ چون مارگینستیرن G. Margenstirene، گریسن G.A. Grison، شارل کیفر Chr. Keiffer، یفیموف Efimov و دیگران بسیار قلم زده اند و کار من جز جمع آوری مواد اولیه از دهات و قریه جات که اورمرها در آن زنده گی دارند، چیزی دیگری نیست. این اثر با در نظر داشت کار شده در مورد و خودم

به حیث زبان‌شناس و گویندهٔ اورمری که زبان مادری من است به نگارش درآمده است.

در تحقیق حاضر، خاستگاه تقریبی زبانها بروی مدارک کتبی آنها مشخص شده است. باید اعتراف داشت که نمودارهای از این دست، بدلیل ماهیت زبان، نمیتواند کاملاً دقیق باشد. زبان یک نهاد اجتماعی است، در اجتماع نفس میکشد، با اجتماع حرکت میکند. به همین دلیل خط مرزهای زبانی نمیتوانند مشخص باشند و این مسایل به ارایهٔ بسیار تقریبی نمودارها مشخص می شوند.

اورمرہا و تاریخ آنها

